

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

11 — Strada Artei — 11

In dosul Palatului Justiției

SUMAR:

Altruismul ca principiu obligator în dreptul pozitiv (urmare), de d-l *Vespasian Erbiceanu*;

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Curtea de casație s. I: *Rachela Ion Tow Ierusalmi ca tutoare cu Banca Agricolă din Constanța*;

Idem: *D. Miliaressi cu Minist. de Finance*;

Idem s. II: *D. Niculescu cere certificat pentru a'și regula drepturile la pensie*;

Idem: *Maria Al. Condeescu cu Stelian și G. Vasiliu*;

Tribunalul Comercial Ilfov: *Ion S. Codreanu cu Iorgu T. Dorojan*;

Bibliografia.

Altruismul ca principiu obligator în dreptul pozitiv

(Unul din noile experimente ale Codului civil german)

(Urmare) (*)

Altruismul pentru întâia oară este introdus în Codul civil, ca normă obligatoare, de către legiuitorul german actual. La capitolul «despre delict» din acest Cod, găsim articolul 826 conceput în termenii următori: «Wer in einer gegen die guten Sitten verstossenden Weise einem Anderen vorsätzlich Schaden zufügt, ist dem Anderen zum Ersatze des Schadens verpflichtet». Iată și traducerea lui românească: *Orî cine, printr'un mod de procedare contrar bunelor moravuri, cauzează altuia o daună, este obligat să o repare.*

Ca să putem stabili mai bine sensul acestui articol, vom recurge la însăși «Expunerea de motive a Codului civil», cum și la comentatori germani cari l'au interpretat.

Acest text, zice «Expunerea de motive», are în vedere actele așa numite *neloiale* («illoyale Handlungen»); el califică ca ilicite (contrară legilor) orî-ce faptă, care de și nu este interzisă printr'un text expres de lege, totuși, prin caracterul ei imoral și modul intenționat cu care e săvârșită, jig-nește bunele moravuri (28).

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 70, 71 și 72 din a. c.

(28) «Als widerrechtlich (Delikt) gilt hiernach die zwar Kraft der allgemeinen Freiheit an sich erlaubte, aber illoyale, gegen die guten Sitten verstossende Handlungswerde, wenn sie einem Anderen zum Schaden gereicht (Motive), und dies auch dann, wenn jemand, selbst in Ausübung eines formalen Rechts, einem Anderen vorsätzlich in einer gegen die guten Sitten verstossen-

Această «importantă complectare», zice Planck, a principiilor Codului german în materia delictelor civile, a fost determinată de necesitățile reale ale vieții sociale, cari în multe cazuri, neprevăzute de lege, reclamă ca dauna, cauzată printr'un fapt contrar bunelor moravuri, să fie supusă responsabilității. Ca exemple de acest gen autorul citează următoarele: construirea unui zid în scop răutăcios de a face numai în ciuda vecinului («*Neidbau*»); vopsirea cu negru a peretelui alăturat de fereastra vecinului, în scop intenționat de a-i produce rea impresie și a împiedica răsfringerea luminei; darea unei informațiuni greșite, sau a unui sfat mincinos; divulgarea intenționată a unui secret industrial; intentarea unui proces numai în spirit vădit de șicană; cântarea dintr'un instrument muzical în scop intenționat de a împiedica somnul vecinului, sau de a distraje elevii din pensionul său etc. (29).

«Principiul bogat în consecinți, consacrat de art. 826 C. civ., zice comentatorul Endemann, complectează lacuna ce există în Codul german și în alte legiuri în materia delictelor și quasidelictelor, prevăzând obligația de răspundere de daune, orî-de câte ori ea este reclamată de bunele moravuri «*die rechtlich bestätigten Sittenanschauungen*». Dacă, potrivit art. 138 C. civ. german (corespunzător art. 5 din Codul nostru), orî-ce convenție care deroagă de la legile ce interesează bunele moravuri este nulă și nu poate fi validată judecătorește (30), apoi tot așa și orî-ce act imoral trebuie socotit, conform art. 826, ca fiind contrar legilor (ilicite), și deci autorul trebuie supus responsabilității pentru dauna cauzată altuia. Articolele 138 și 826, precum și art. 226 C. civ. german, care interzice șicana, alcătuiesc un întreg sistem de norme destinate a ne înălța ideile noastre despre scopul justiției, și a ne stabili adevăratul criteriu de distingere între dreptate sau echitate și cerințele formale ale legii» (31).

den Weise Schaden zufügt» (*Reichst. Kommis. Verhältniss* asupra art. 826).

(29) Vezi Planck, *Kommentar*, vol. I, pag. 279; asemenea și Von Liszt, *Die Deliktsobligationen im System des Bürgerlichen Gesetzbuchs*, Berlin, 1898 pag. 78.

(30) Art. 138 din Codul german, nu vorbește, ca art. 5 din Codul nostru, și despre ordinea publică, dar anulează orî ce act juridic care ar aduce vre o atingere bunelor moravuri «*Ein Rechtsgeschäft, das gegen die guten Sitten verstösst, ist nichtig*». Asupra acestui text vezi R. Saleilles *De la déclaration de volonté*, Paris, 1901, pag. 251 și urm.; Hachenburg, *Das bürgerliches Gesetzbuch für das deutsche Reich*, pag. 251.

(31) Vezi Endemann, *Einführung in das studium des Bürgerlichen Gesetzbuchs*, vol. I, § 196 și 200.

Și trebuie să notăm că toți comentatorii germani de comun acord recunosc că art. 826 are în vedere nu numai faptele de comisiune (in comittendo), contrare bunelor moravuri, dar și simplele neglijențe și omisiuni (in omittendo), care au un asemenea caracter (aus Vorsatz oder Fahrlässigkeit) (82). Insași Endemann, care în această privință e mai scrupulos de cât alții, recunoaște că principiul responsabilității, prevăzut de art. 826, să aplică fără restricțiune fie că e vorba de acte intenționate, fie numai de simple omisiuni (83).

Așa dar doctrina germană în unanimitate decide că omisiunea intenționată din partea cui-va de a face cea ce cer bunele moravuri, constituie un adevărat delict civil, autorul căruia e ținut legalmente de a repara dauna ocazională.

În ce privește elementul intențional («vorsätzlich») al omisiunii, toți autorii sunt de acord în a zice că art. 826 nu cere de loc o dorință hotărâtă de a face rău altuia, de a-i pricinui dauna (84). E de ajuns numai că autorul să-și fi dat samă de posibilitatea daunei, chiar dacă în cele din urmă dănsul n'ar fi putut prevedea proporțiile reale ale unei asemenea daune (85). Primul proiect al Codului civil german mergea mai departe în această privință. În el art. 826 era redactat în sens mai larg, că adecă responsabilitatea prevădută de acest text să poată avea loc chiar în casuri de fapte contrare bunelor moravuri provenite din simple nepreveduțiuni. Comisiunea a doua de redacție a restrâns sancțiunea prevădută de art. 826 numai la actele neloiale intenționate, pentru motivul că faptele neloiale provenite din lipsa de precauție s'ar întâmpla mai rar, ș'apoși ele nu constituie o violare a bunelor moravuri atât de strigătoare la cer, în cât să fie nevoie de o intervenție aci din partea legiuitorului (86).

Acestea fiind principiile admise de doctrina germană, nu mai rămâne îndoială că, în toate cazurile enumerate mai sus, va exista o adevărată acțiune în reparațiune contra aceluia care, printr'un fapt contrar bunelor moravuri sau printr'o omisiune neloială, va pricinui altuia daună. Așa dar

(82) Planck, *opera citată*, vol. I, pag. 278; Dernburg, *Das bürgerliche Rechts*, vol. II, pag. 617; Gosack *Lehrbuch des deutschen bürgerlichen Rechts*, vol. I, pag. 587. Expresiunea «fapt ilicit» în Codul german are o însemnare ca totul evasivă. După sistemul subiectivist adoptat de legiuitorul nostru, prin fapt ilicit se înțelege un fapt contrar legilor; pe când în Codul german se înțelege mai de grabă un fapt contrar principiilor de dreptate și echitate.

(83) Endemann, *opera citată*, vol. I, § 196.

(84) Dernburg, *opera citată*, vol. I, pag. 640.

(85) Planck, *opera citată*, vol. I, pag. 279.—E greu de explicat pentru ce legiuitorul german în materia delictelor civile mai cere și elementul subiectiv al culpei, pentru a putea avea loc responsabilitatea. Înțelegem să o ceară aceasta în dreptul penal, unde e vorba nu numai de o reparațiune individuală, dar și de o pedeapsă publică. A pretinde aceasta însă și în dreptul civil, acolo unde nu poate fi vorba de cât de o despăgubire dată cui-va pentru violarea dreptului său, ni se pare contrar tuturor principiilor pe care se reazemă ideea de drept într'o societate. Oare în materie de obligații, când un debitor devine insolubil, se întreabă cine va dacă insolabilitatea lui provine sau nu din culpa sa? De sigur că nu. Odată ce s'a violat dreptul altuia, fie că autorul violațiunii a făcut-o aceasta cu intențiune sau fără, el tot e dator să repare prejudiciul cauzat. În asemenea caz reparațiunea se impune, independent de ori ce idee de culpă.

(86) Vezi R. Saleilles, *Étude sur la théorie générale de l'obligation d'après le premier projet de Code civil allemand*, 1901, pag. 365.

va fi răspunzător civilmente de daune acela care n'a sărit în ajutorul altuia aflat în primejdie, care n'a stins imediat incendiul ivit la casa vecinului, care n'a făcut semn mașinistului de a opri trenul pentru a evita deraiarea, care a dat altuia o informație greșită sau un sfat mincinos, care a construit un zid numai în scop răutăcios de a șicana pe vecin, care a cântat din piano în scop intenționat de a împedeca somnul vecinului, sau a distrage pe elevii din pensionul său, etc. În toate aceste cazuri există atât un fapt sau o omisiune contrară bunelor moravuri, cât și conștiința posibilității unui prejudiciu material sau moral.

Legiuitorul german de sigur a fost isbit de caracterul imoral și chear antisocial al faptelor și omisiunilor contrare bunelor moravuri, a fost adinc pătruns de conștiința insuficienței legilor în ce privește reprimarea unor asemenea fapte. De aceea vedem că aplică sancțiunea responsabilității civile în general asupra tuturor faptelor și omisiunilor intenționate, ear pe de altă parte obligă pe instanțele judecătorești a căuta criteriul nelegalității în concepția «bunelor moravuri».

O dată cu aceasta evident că se schimbă, într'o măsură însemnată, întreaga problemă juridică a raporturilor individului față de bunurile altuia. Chestiunea relațiilor reciproci dintre oameni intră în o nouă fasă. Dacă principiul Codului nostru civil și a celui frances zice că «nimene nu e obligat a veghea la conservarea bunurilor altuia», legiuitorul german însă consacră sistemul opus că «fie care e obligat să se îngrijască de interesele altuia atât, întru cât bunele moravuri cer aceasta». Cu alte cuvinte: pe când legiuitorul nostru sancționează *complexa indiferență*, față de interesele altuia, legiuitorul german din contră impune obligațiunea de a veghea la conservarea bunurilor aproapelui și, în anumite împrejurări, a-i aduce chear servicii.

Așa dar altruismul, care după doctrina francesă e numai *facultativ*, aparținând exclusiv domeniului subiectiv al moralei, în Codul german a devenit *obligator*, fiind introdus în sfera obiectivă a dreptului.

Nu pare oare atrăgătoare o asemenea stare de lucruri? Nu e rezolvită oare în mod pe deplin satisfăcător chestiunea raporturilor legale dintre oameni? Și nu trebuie oare recomandat legiuitorului nostru ca în viitor să introducă și el în Codul civil un articol analog cu art. 826 din Codul german?

Aci e locul să arătăm dacă acest text, ast-fel cum e redactat, poate sau nu să aducă roadele dorite, cu alte cuvinte, dacă bunele intențiuni ale legiuitorului german de a impune altruismul ca călăuză pentru conduita socială a omului s'au realizat sau nu.

La prima vedere situațiunea se presintă sub o înfățișare foarte simpatcă. Ce poate fi în adevăr mai lăudabil și mai demn de imitat, de cât măsura luată de legiuitor de a combate răutatea, pornirile egoiste și antisociale dintre oameni, stimulând în acelaș timp acțiunile desinteresate și iubirea de aproapele?

Valoarea unei dispozițiuni legale trebuie apreciată însă nu numai în mod aprioric, după ideile morale și umanitare ce conține, dar după rezultatele

practice ce se pot obține de la aplicarea unei asemenea dispozițiuni în viața reală. Dacă examinăm lucrurile mai de aproape din acest punct de vedere, apoi faimosul art. 826 din Cod. civil german, ni se prezintă sub o nuanță atât de problematică și dubioasă, în cât involuntar ne vine să ne întrebăm dacă mai poate sau nu avea loc un asemenea text în Codul civil?

Înainte însă de a demonstra aceasta, să vedem mai întâi ce motive de fapt și de drept au determinat pe legiuitorul german de a legifera o asemenea dispozițiune.

De mult deja, zice «Expunerea de motive a Codului german», se aud numeroase plângeri că legiunile actualmente în vigoare în cele mai multe State din Europa, nu oferă garanții suficiente pentru protejarea drepturilor victimei. Aceste plângeri, de și în unele privinți par exagerate, totuși în mare parte sunt drepte și întemeiate. S'a încercat de a se înlătura lacuna prin lărgirea sferei sancțiunii legale, interzicându-se comiterea cutărilor sau cutărilor fapte speciale, dar nu s'a ajuns la nici un rezultat satisfăcător. Prin aceasta s'a pus în evidență mai mult încă defectuositatea și insuficiența sistemului de sporire al numărului delictelor speciale, cari în Codul civil au straniu caracter al unor dispozițiuni isolate, de sine stătătoare, fără a fi cărmuite de vre-un principiu juridic general. Doctrina și jurisprudența civilă ne arată cu prisosință că prin asemenea metode nu s'a putut complecta lacuna simțită. Pentru aceasta trebuie introdus în lege un principiu juridic general, care să cuprindă și să resume în sine toate dispozițiile speciale isolate, și să satisfacă pe deplin cerințele vieții actuale» (37).

Un asemenea criteriu juridic general legiuitorul german pretinde că l'a găsit în concepția *bunelor moravuri* (die guten Sitten), de și pe de altă parte el singur își dă seamă că acest criteriu va da naștere în practică la numeroase încurcături și va pune instanțele judecătorești în situațiuni foarte dificile. «Evident, zice mai departe expunerea de motive, aplicarea în practică a principiului arătat va trebui să se facă cu multă precauțiune și moderație, dar credem că judecătorii vor și să ducă la bun sfârșit problema grea ce li s'a încredințat».

Din ideea exprimată în expunerea de motive, s'ar părea că rezultă că legiuitorul german n'a voit să se îndepărteze de sistemul adoptat în Codul francez și în alte legiuni, cari, pentru definierea delictului și quasidelictului, întrebunțează formule generale și simple, înadins pentru a putea fi aplicate la toate modalitățile de acte ilicite și prejudiciabile, iar pe de altă parte pentru a evita metoda defectuoasă a enumerării bunurilor personale, pe cari Codul civil voește să le protegă, și a căror violare o consideră ca delict.

Articolul 1387 din Codul francez, consacrand formula «Tout fait quelconque de l'homme, qui cause à autrui un dommage, oblige celui, par la faute duquel il est arrivé, à le réparer», este tipic în această privință. Același lucru se poate zice și de art. nostru 998, care nu este de cât o reproducere fidelă a textului francez.

Cum că aceasta a fost intențiunea primordială

a legiuitorului german, se poate vedea lămurit din modul cum e redactat art. 704 din primul proiect de redacție al Codului civil german, care definește delictul civil în termeni tot atât de abstracți și generali, ca și textul arătat francez. Articolul 704 din primul proiect german declară pur și simplu, că ori-ce faptă ilicită, rezultată din o culpă intenționată, sau din neglijență, care cauzează altuia o daună, atrage după sine responsabilitatea (38).

Criticile posteroare aduse primului proiect al Codului german au găsit că sistemul formulilor generale, consacrate de art. 704 și împrumutat din Codul francez, este defectuos. S'a obiectat în special că formula abstractă din Codul francez, nu precizează în deajuns bunurile, pe care legea voește să le protegă, nu delimitează cercul intereselor individuale, recunoscut în drept ca intangibil, și a cărui violare constituie un delict. Misiunea legii este tocmai de a determina anume care interese individuale, sau cari sferi de activitate sunt garantate de lege (39).

De acea și vedem că în urmă, Comisiunea de cercetare a Reichstagului german aduce modificări însemnate art. 704 din proiect, care în actualul Cod a devenit art. 823, adoptând un sistem diametral opus sistemului francez.

La prima vedere s'ar părea că art. 823, cu care se începe rubrica delictelor din Codul germ., este mai practic, mai concret și mai lămurit, de oare ce el, evitând formula generală, procede de-a dreptul la enumerarea bunurilor materiale și morale, cari alcătuiesc elementele esențiale ale personalității omenești și a căror violare legea o consideră ca delict. Așa de pildă aliniatul I din art. 823 vorbește despre violarea vieții, a sănătății, a onoarei, a libertății individuale, a proprietății, sau «a vre unui alt drept analog». Aliniatul II din același art. prevede responsabilitatea în cazurile de violarea vre unui text de lege, care are de scop protejarea persoanei altuia («gegen ein den Schutz eines Anderen bezweckendes Gesetz»). Art. 824 prevede responsabilitatea pentru răspândire de vești defăimătoare și mincinoase, în scop de a lovi în creditul cuiva; iar art. 825 vorbește despre seducțiune și violarea onoarei femeii.

O asemenea formulă enumerativă a delictelor după genul lor a fost înadins adoptată de redactorii Codului civil german. Legiuitorul, zice Denkschrift, n'a putut să se mulțumească cu principiul «vag și nedeterminat» din Codul francez; el a voit să clădească principiul responsabilității delictuale pe o basă mai precisă, mai practică, pentru ca cu chipul acesta să creeze pentru hotărârile judecătorești un fundament legal mai solid «um dadurch eine feste gesetzliche Grundlage für die richterliche Entscheidung zu schaffen» (40).

Față de o astfel de metodă descriptivă a delictelor civile, noi credem că instanțele judecătorești germane vor avea mult mai dese ocaziuni, de cât cele franceze, să se plângă contra insuficienței și imperfecțiunii legii în asemenea materie. Dacă din punctul de vedere al sistemului

(38) Vezi R. Saleilles, *opera citată*, pag. 362, nota 1.

(39) Asupra istoricului redacției art. 823, C. civ. ger. a se vedea *Bericht der Reichstags Kommission*, pag. 57; vezi și Planck, *Bürgerliches Gesetzbuch*, vol. II, pag. 599, 605 și urm.

(40) Vezi Denkschrift, *oper. cit.*, pag. 100.

(37) Vezi *Motive*, vol. II, § 726.

francez, se întâmplă câte o dată că cu greu putem califica ca delict civil cutare sau cutare fapt, apoi de sigur că va fi cu mult mai greu să se facă aceasta din punctul de vedere al Codului german, după care trebuie neapărat să se precizeze dacă faptul intră sau nu sub cutare sau cutare categorie de delict. Tocmai pentru a evita această dificultate legiuitorul german a găsit de cuviință de a mai adăoga și faimosul art. 826, prin care crează un criteriu mai larg de apreciere a responsabilității, declarând că pe lângă categoriile delictelor prevăzute de articolele precedente (823, 824 și 825), se va mai considera încă ca delict și *ori-ce mod de procedare contrar bunelor moravuri*. Dar prin aceasta nu face alt-ceva de cât mai adăoga la rubrica delictelor o nouă categorie: actele sau omisiunile contrare «bunelor moravuri».

Să vedem acum ce trebuie să înțelegem prin așa zisele «bunele moravuri».

În această privință observăm că toți autorii sunt de acord în a recunoaște că concepția «bunelor moravuri» nu corespunde și nu e echivalentă cu noțiunea moralității. Așa de pildă comentatorul Endemann, care am văzut mai sus, că atribuie o însămnătate etică foarte mare dispozițiilor art. 826 Cod civ. german, în alt loc al operei sale zice: «nici într'un caz nu poate fi lăsată instanțelor judecătorești latitudinea nețărmarită de a introduce principiile etice în sfera raporturilor juridice, căci în asemenea caz acțiunea obiectivă a dreptului pozitiv ar atârna în mare parte de sentimentul moral subiectiv și tot-deauna schimbător al fie cărui magistrat. Nimene nu poate pretinde că ideile sale personale despre moralitatea sau imoralitatea unui caz dat, să le impue ca ceva obligator altora. Legiuitorul, încredințând magistratului aplicarea principiilor moralei și paza ordinii sociale, a fixat în acelaș timp și anumite limite pentru aprecierea lui: el nu poate aplica de cât acele principii morale, cari în epoca dată sunt generalminte recunoscute ca atare și practicate în viață»⁽⁴¹⁾.

«Bunele moravuri», zice comentatorul Leonhard, sunt departe de a echivala și a fi identice cu cerințele moralei. Moravurile se razămă pe regulile convenționale ale buneii cuviinți și ale politeții (Anstand), moralitatea însă represintă o stare lăuntrică a conștiinței. Dreptul, morala și bunele moravuri coincid împreună numai în ce privește scopul lor final, care este fericirea omului. În manifestările lor externe însă, ele se diferențiază, pentru că depind și sunt cărmuite de factori deosebiți. Așa dreptul este un produs al inteligenței și al voinței, bunele moravuri au ca basă *opinia publică*, ear moralitatea represintă tendința individului de a fi tot-d'a-una împăcat cu conștiința sa. O persoană cu cel mai curat și mai inofensiv suflet, poate fi acuzată, din cauza naivității și a lipsei de oare cari scrupule, că a lesat bunele moravuri, pe când din contra un seducător viclean, un păcătos ascuns, poate trece în ochii opiniei publice drept model de virtute și de bună cuviință. Mai mult încă, în epocile de adâncă decadentă morală, imoralitatea cea mai vădită poate părea că nu atinge de loc bunele moravuri, căci într'o ase-

menea stare socială ele nici nu există. Pe de altă parte bunele moravuri ale unui popor nu se presintă ca ceva unitar și invariabil, ci ele tot-d'a-una variază după diferitele pături sociale și după diferite epoci. Adese ori ele interzic unele lucruri, cari pot fi rezultatul tendințelor celor mai nobile și mai morale. Așa de pildă să socote în genere ca contrar bunelor moravuri traiul împreună a două persoane de sex diferit, fără a fi legate între ele prin căsătorie, sau prin înrudire apropiată, cu toate că în realitate un asemenea trai poate fi determinat de scopurile cele mai oneste și mai cinstite. De asemenea e considerat ca contrar bunelor moravuri ori ce fapt, care, după părerea dominantă (opinia publică) poate servi ca rău exemplu, de și în sine faptul poate fi săvârșit cu cele mai curate intențiuni⁽⁴²⁾.

Iată dar că însăși comentatorii germani concep «bunele moravuri» ca ceva cu totul independent și distinct de morala propriu zisă, ca ceva relativ și schimbător în spațiu și timp, având ca basă nu preceptele moralei, ci anumite reguli convenționale de bună cuviință și politeță generalminte acceptate de conștiința socială, sau mai bine zis de *opiniunea publică*.

«Bunele moravuri», pe care nu trebuie să le confundăm cu morala, zice comentatorul francez T. Huc, sunt obiceiurile dobândite pentru bine, întru cât ele sunt protejate sau determinate prin legile pozitive⁽⁴³⁾.

Curtea din Turin a decis în sensul că trebuie socotit ca fiind contrar bunelor moravuri tot cea ce *opiniunea publică* consideră ca ilicit față de toată lumea, sau față numai de anumite clase de persoane⁽⁴⁴⁾.

La dreptul vorbind, chestiunea bunelor moravuri nu e nicăeri tratată în lege, de aceea doctrina și jurisprudența francesă, spre deosebire de cea germană, decide că chestiunea de a se ști dacă un fapt este sau nu contrar bunelor moravuri este cu totul lăsată la suverana apreciere a judecătorilor⁽⁴⁵⁾. Această latitudine nețărmarită dată judecătorilor, este criticată de unii autori mai noi.

(42) Vezi Leonhard, *Das Recht des Bürg. Gesetzbuchs in Einzeldarstellungen*, Berlin, 1900, pag. 372—374.

(43) Vezi T. Huc, *Coment. théorique et pratique du Code civil*, vol. I, pag. 174.

(44) Vezi Dalloz, *Répertoire*, la cuvântul *Culte*, No. 114.

Laurent critică definițiunea Curții din Turin. El zice că, în ce privește bunele moravuri, nu trebuie făcut nici o distincțiune între diversele clase ale societății. Morala trebuie să fie aceeași pentru toți oamenii. În asemenea caz însă care este morala, pe care trebuie să o aplice judecătorul? Să fie oare morala religioasă? Dacă atât judecătorii, cât și întreaga societate ar fi catolică, atunci afirmativa n'ar mai suferi îndoială. Cum însă oamenii profesază diferite religii, care nu sunt de acord între ele asupra principiilor moralei, atunci ne întrebăm iarăși: care morală va servi ca regulă judecătorului? Vom decide oare că aceasta să fie morala filosofică? Dar și sistemele filosofice diferențiază între ele în această privință. Atunci putem zice oare că judecătorul este fără normă conducătoare în chestiuni de morală? De sigur nu. Morala este progresivă, ea se schimbă necontenit, și organul acestui neîncetat progres este conștiința omenească. Fie care epocă a istoriei are o doctrină de morală care, fără a se ținea seamă de disensiunile parțiale, este acceptată de conștiința generală. Din acest punct de vedere avem tot-d'a-una o *morală publică*, ca și o *opinie publică*; convențiile contrare acestor morale, vor fi în acelaș timp contrare bunelor moravuri, și deci nule. Laurent, *Principes de Droit civil*, vol. I, pag. 90.

(45) Baudry-Lacantinerie et M. Houques-Fourcard, vol. I, ediția din 1902, pag. 236; Dalloz, *Répertoire Disp.* 146; Laurent, vol. XI, pag. 491.

(41) Vezi Endemann, *Einführung in das Studium des Bürg. Gesetzbuchs*, vol. I, pag. 435.

Aşa de pildă civilistul Marcel Planiol, inspirat de sigur de autorii germani, în recentul său tratat de drept civil, zice în această privință următoarele: «Le pouvoir que les tribunaux tiennent ainsi de l'art. 6 (art. 5 Cod român) d'annuler les contrats et autres actes des particuliers comme immoraux est un des plus redoutables qu'ils aient reçus de la loi. Supposez-le exerce par des hommes passionnés, par des moralistes trop rigides ou par des esprits sectaires, la liberté civil pourrait y sombrer. *Le seul contre-poids possible est ici l'opinion publique, le courant général des idées qui règle le niveau moral d'un peuple et qui crée une sorte de tolérance nécessaire.* On dit qu'un peuple a toujours le gouvernement qu'il mérite; ou peut dire de même qu'il a toujours une jurisprudence appropriée à son degré de moralité»⁽⁴⁶⁾.

Vedem dar că și autorii francezi, de astă dată de acord cu cei germani, recunosc că bunele moravuri n'au nimic comun și nu trebuiesc confundate cu morala, întru cât ele constau în niște obiceiuri și norme de conduită socială, aprobate și generalmintă recunoscute de opinia publică din epoca dată.

Deosebirea între doctrina franceză și cea germană constă numai în aceea, că pe când cea din urmă lasă chestiunea bunelor moravuri la suverana apreciere a judecătorului, care cu chipul acesta este instituit în adevărat censor asupra usanțelor și moravurilor publice, cea d'a doua, din contră, fixează în această privință niște anumite limite pentru aprecierea judecătorului, anume că el neapărat trebuie să țină seamă de acele reguli de conduită socială, cari sunt recunoscute ca atare de opinia publică.

Deci după sistemul francez (și cel românesc) criteriul bunelor moravuri residă în aprecierea subiectivă și în convingerea intimă a judecătorului, precum în definitiv aceasta o cere și echitatea. După sistemul german, criteriul bunelor moravuri constă din contra în regulile obiective ale buneii cuviinți, recunoscute ca atare de opinia publică, și cari prin urmare se impun judecătorului ca ceva de-a gata venit din afară.

Acest din urmă sistem, am văzut, că e preconizat și de civilistul Marcel Planiol, către părerea căruia pare a înclina în timpul din urmă și d-l profesor Alexandresco⁽⁴⁷⁾. Noi nu numai că nu putem împărtăși modul de a vedea a lui M. Planiol, dar din contră credem că sistemul francez, aplicat și de jurisprudența noastră, este de preferat sub toate raporturile celui german.

Mai întâi bunele moravuri, ast-fel precum în-

țelege doctrina germană, sunt departe de a avea acea importanță etică, pe care am văzut că le-o atribue comentatorul Endemann. Cum pot oare bunele moravuri să ne «înălțe ideile noastre despre scopul justiției și să ne dea criteriul de distincțiune între echitate și formalismul legii» când știm că în realitate se poate foarte bine întâmpla că acțiunea cea mai inocentă și mai ireproșabilă din punctul de vedere moral, să fie calificată ca *ilicită*, numai din pricină că șochează formele rutinare ale conveniențelor sociale, sau contrazice curentul opiniunii publice, care domină spiritele într'o epocă dată?

Bunele moravuri nu merită de loc de a fi încununate cu aureola strălucitoare sub care voesc să ni le prezinte comentatorii germani. Ele, în loc să reprezinte ceva înălțător și nobil, în loc să ne îndrepte cugetarea noastră către o stare de lucruri ideală, ne țin legate privirile noastre de mediul pământesc, de conveniențele sociale banale, cari alcătuiesc adese ori un sistem urzit din cele mai josnice compromisuri. Dacă este așa atunci evident că bunelor moravuri nu li se poate atribui vre o importanță absolută, vre o putere obligatoare inexorabilă, pentru motivul foarte simplu că ele nu sunt expresiunea convingerei noastre subiective, ci reprezintă ceea ce opinia publică ne prescrie să facem, și știut este că opinia publică nu tot-dea-una e oglinda adevărului, a rațiunii și a dreptății.

Pe de altă parte, dacă părerea comentatorilor art. 826 Cod civ. german este că criteriul bunelor moravuri residă nu în convingerea intimă și luminată a judecătorului, ci în regulile externe ale buneii cuviinți, sau mai bine zicând în opinia publică, atunci evident că aceasta din urmă capătă ast-fel un rol extrem de important în aprecierea faptelor omenești, un rol pe care dânsa nu l'a avut nici o dată în decursul evoluției sale istorice.

Se dă așa zicând *carte blanche* opiniei publice de a stabili criteriul legalității și al nelegalității și a crea normele obligatoare de conduită socială pentru individ. Prerogativa excepțională de apreciere a faptelor omenești și de stabilire a regulilor de conduită socială, care până în prezent aparținea exclusiv numai puterii legiuitoare a statului, de acum înainte este *deferită oare cum unui factor străin, ocult și incoherent, numit opinia publică, care cu chipul acesta este instituită în rolul de legiuitor.*

Din punctul de vedere principial o asemenea procedare este nu numai nefolositoare, dar chiar periculoasă. Înainte însă de a demonstra aceasta să vedem mai întâi ce trebuie să înțelegem în drept prin denumirea de opinie publică.

(Va urma)

Vespasian Erbiceanu

Magistrat, Iași.

PREȚ BUN

ofer celor cari posedă și ar vroi să vîndă vol. I sau vol. III din *Tratatul de Drept Civil* al d-lui D. Alexandresco.

Ofertele se vor adresa d-lui *Codreanu*, la acest ziar, care se însărcinează a vinde colecțiunii complete din această importantă lucrare.

⁽⁴⁶⁾ M. Planiol, vol. I, pag. 119 (ediția a doua).—Singura legislație care, pe cât cunoaștem definește bunele moravuri, este Codul civil al principatului Muntenegru, care la art. 785 zice: «bunele moravuri sunt niște principii de onestitate și de drept la observarea cărora autoritățile nu pot tot-d'a-una să constrângă pe particulari, însă *sentimentul public* prescrie fie-căruia datorita de a le respecta». Vezi D. Alexandresco, *Droit ancien et moderne de la Roumanie*, pag. 137, nota 1, asemenea și volumul V al *Comentariilor sale*, pag. 134, nota 2. Chestiunea bunelor moravuri o găsim tratată de d. Alexandresco și într'o adnotațiune, pe care distinsul profesor ne-a făcut onoare a o adăoga la o hotărîre a noastră, publicată în *Curierul Judiciar* din 1902, No. 17.

⁽⁴⁷⁾ Vezi aprecierea d-lui D. Alexandresco asupra opiniei lui Planiol în *Curierul Judiciar*, 1902, No. 17.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 9 Septembrie 1903

Președinția D-lui G. LICIU, Consilier

Raschela Ion Tow Jerusalemly în calitate de tutoarea minorilor
săi copii cu Banca Agricolă din Constanța

Banca agricolă.—Imprumut.—Amanet.—Urmărirea lucrurilor amanetate.—Contestație.—Tabloă de distribuie prețului.—Competință.—Cum judecă tribunalul.—Dacă există drept de apel și de opoziție.—(Art. 19 și 29 din legea Băncii agricole).

După art. 29 din legea constitutivă a Băncii agricole, contestațiile celor interesați contra urmărilor gagiurilor afectate în virtutea acestei legi se judecă de către tribunal de urgență, în primă și ultimă instanță și fără drept de opoziție.

Ast-fel, tabloul de distribuie între creditori a prețului eșit din vânzarea lucrului urmărit fiind unul din actele de urmărire, contestațiile la acest tabloă, când urmărirea a fost făcută de Banca agricolă asupra unui obiect amanetat ei, se judecă de tribunal tot în primă și ultimă instanță, fără drept de apel.

Decisiunea 354/903.—Respins recursul făcut de Rachela Ion Tow Jerusalemly, contra decisei Curții de apel din Galați s. II cu No. 100/902, în proces cu Banca agricolă din Constanța.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l președinte Ch. Pherekyde;

Pe d. avocat B. Cernea, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d. avocat M. Flechtenmacher în combateri; și

Pe d. procuror general G. E. Schina în concluziuni, fiind minori în cauză.

Deliberând,

Asupra motivului invocat:

«Violarea art. 452 și 453 Pr. civ., greșită interpretare a art. 29 din legea Băncii agricole. Curtea de apel din Galați, respingându-mi ca neadmisibil apelul ce am făcut, contra sentinței tribunalului Constanța, dat asupra contestației ce am făcut la distribuie prețului vânzării averii mobile a debitorului S. Abdula, violează art. 452 și 453 Pr. civ. care prevede că părțile nemulțumite vor avea drept a apela sentințele tribunalului în această materie în termen de 15 zile de la pronunțare; dă o greșită interpretare art. 29 din legea Băncii agricole, care vorbește numai de contestațiile la vânzările gagiurilor Băncii și mărginește numai pentru acest caz dreptul tribunalului a se pronunța în primă și ultimă instanță».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că recurenții Rachela I. Tow Jerusalemly și cei-alți, făcând contestație înaintea tribunalului Constanța la tabloul de distribuie a prețului rezultat din vânzarea averii mobile a lui Suliman Abdula, vânzare care s'a făcut după cererea Băncii agricole, intimată azi în recurs, în calitate de creditoare gagiistă și conform legii ei constitutivă, tribunalul, prin sentința cu No. 69/902 a respins contestația;

Că făcându-se apel de către contestatori, Curtea de apel din Galați, prin decizia supusă recursului, le-a respins apelul ca neadmisibil în baza art. 29 și 19 din legea constitutivă a Băncii agricole;

Având în vedere art. 29 din legea constitutivă a Băncii agricole;

Considerând că după acest text de lege, contestațiile

celor interesați contra urmărilor gagiurilor afectate în virtutea acestei legi, se judecă de către tribunal, de urgență, în primă și ultimă instanță și fără drept de opoziție;

Considerând că tabloul de distribuie între creditori a prețului eșit din vânzarea lucrului urmărit fiind unul din actele de urmărire, urmează că și contestația la acest tabloă, când urmărirea a fost făcută de Banca agricolă asupra unui obiect amanetat ei, se judecă de tribunal tot în primă și ultimă instanță, deci fără drept de apel;

Că dar, Curtea de apel, respingând apelul contestatorilor, a dat o bună interpretare sus menționatului art. 29, și deci motivul de casare este neintemeiat.

Pentru aceste motive și în unire cu concluziunile d-lui procuror general G. E. Schina, Curtea, respinge recursul, etc.

Audiența de la 23 Septembrie 1903

Președinția D-lui C. H. PHEREKYDE, Președinte

D. Miliareși cu Ministerul de finanțe

Registre comerciale.—Stabilimentele comerciale principale.—Sucursalele lor.—Dacă sunt ținute a avea registre.—(Art. 22 și 23 Codul comercial).

Obligațiunea pusă comercianților prin art. 22 din Codul comercial de a ține registre pentru stabilimentele lor comerciale se aplică nu numai pentru stabilimentele principale ale comercianților ci și pentru sucursalele lor.

Decisiunea 378/903.—Respins recursul făcut de D. Miliareși contra sentinței trib. Constanța cu No. 28/903, în proces cu Ministerul de finanțe.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier G. Licu;

Pe d-l avocat Livescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat Negulescu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea legii comerciale art. 22 și eroare grosieră de fapt;

«Dionisie Miliareși comerciant în Constanța de făinărie, produsă din măcinatul morei ce are în comuna Cerna-Vodă, și-a stabilit sediul la Constanța, de unde conduce toate operațiile sale de cumpărări de produse pentru moară și de vânzări a derivatelor de la zisa moară. Ca consecință, are și registrele: jurnal, copii și inventar, iar la moara din Cerna-Vodă, posedă numai un registru-jurnal de produsele primite și produsele morei. D-l controlor fiscal de și cunoaște modul acesta de operație, care datează de la 1889, data de când Miliareși a cumpărat moara din Cerna-Vodă, ne amendează prin procesul verbal din 29 August 1902 cu lei 214 bani 15, în puterea art. 78 combinat cu art. 16 al. 1 din legea timbrului, pretinzând că și la moară trebuie să existe registru-inventar. Tribunalul Constanța ne respinge apelul, argumentând că, moara din Cerna-Vodă ar fi sucursala cantonului din Constanța, eroare grosieră, de oare-ce în cantonul din Constanța nu se debitează de cât produsele morei din Cerna-Vodă, nu este stabiliment principal la Constanța, care să aibă sucursala în Cerna-Vodă, căci o sucursală și presupune alimentare de la un stabiliment similar principal, Miliareși însă, în cantonul din Constanța nu operează de cât unul și același stabiliment comercial, moara din Cerna-Vodă și toate registrele le are aci.

«Legiuitorul prin art. 22 și 23 Cod. comerc., cere existența registrelor pentru stabilimentul comercial, și stabilimentul nostru este unul cum s'a dovedit în fapt și o recunoaște și tribunalul prin zisa sentință».

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că recurentul de astăzi, Dionisie Miliareși, făcând apel în contra procesului-verbal al controlorului fiscal din județul Constanța, prin care e condamnat la amendă pentru că n'are registru-inventar la

moara cu aburii din Cerna-Vodă, a susținut înaintea tribunalului că, acea moară e o sucursală a stabilimentului de comerț, ce are în Constanța, unde are sediul principal al tuturor afacerilor sale comerciale și unde are un asemenea registru; că densusul neproducând însă nici-o dovadă, tribunalul i-a respins apelul ca nefondat;

Considerând că față de constatarea făcută de tribunal, că recurentul însuși a susținut că moara din Cerna-Vodă e o sucursală a stabilimentului principal din Constanța, motivul în ce privește eroarea de fapt a tribunalului asupra acestui punct e neexact în fapt;

Că tribunalul n'a violat nici dispozițiunile art. 22 C. comerc., care prevede obligațiunea comerciantului de a ține într'alte registre și pe cel inventar, de oare-ce din sentința sa se constată că recurentul n'a dovedit cu nimic că moara de la Cerna-Vodă ar fi o sucursală și nu un stabiliment principal. Că chiar dacă stabilimentul de la Cerna-Vodă n'ar fi de cât o sucursală aceasta nu'l ar dispensa de a avea registrele cerute de lege;

Considerând că recurentul n'a dovedit că are asemenea registre, pentru a constata operațiunile făcute la Cerna-Vodă, nici la Constanța nici la Cerna-Vodă;

Că prin urmare, motivul de casare e nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secțiunea II

Audiența de la 26 Septembrie 1903

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

D. Niculescu, cere certificat pentru a-și regula drepturile la pensie

Curtea de compturi. — Încheerile relative la certificatele constatatoare de anii serviții, fie în armată, fie în cele l'alte funcțiuni ale Statului. — Dacă sunt supuse recursului în casație. — (Art. 25 și 65 din legea Curței de compturi și art. 36 din legea organică a Curței de casație.

Liberarea de certificate constatatoare de anii serviții, fie în armată, fie în cele-l'alte funcțiuni ale Statului, nefiind de cât un act de administrație al Curței de compturi, încheerile prin care se admite sau se refuză liberarea unor asemenea certificate, ori să determină modul cum se calculează și se constată anii serviții în armată sau în ori-care altă funcțiune publică, nu pot fi privite nici ca decisiuni date în casurile arătate de art. 65 din legea Curței de compturi, nici ca un act judecătoresc prevăzut de art. 36 din legea Curței de casație, și dar recursul în contra lor nu este admisibil.

Decisiunea 395/903. — Respins ca inadmisibil recursul făcut de D. Nicolescu, contra decisiunei Inaltei curți de compturi, s. II, No. 964/902.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Duca;

Pe d. procuror de secție St. Stătescu, asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului; și

Pe d. avocat L-t Al. Teodorescu în combateri.

Asupra chestiunii de a se ști de că recursul de față este sau nu admisibil:

Având în vedere că încheerea Curței de compturi, atacată cu recurs este dată asupra cererii recurentului d'a i se libera un certificat constatator al anilor serviții de densusul în armată;

Considerând că în virtutea art. 65 din legea pentru organizarea Curții de compturi din 29 Ianuarie 1895, sunt supuse recursului în casație decisiile Curții de compturi asupra conturilor casierilor mânătorii de bani publici și de materie, decisiile pronunțate asupra conturilor de administrație, precum și hotărârile pronunțate asupra apelurilor făcute în casurile prevăzute de art. 25 din citata lege;

Considerând de asemenea că în virtutea art. 36 din legea organică a Curții de casație, nu sunt supuse recursului în casație în cazurile prevăzute de acest art., de cât actele judecătorești;

Considerând că liberarea de certificate în care să se constate anii serviții, fie în armată fie în cele-l'alte funcțiuni ale Statului, de către militari sau ori-ce alt funcționar public, nu este de cât un act de administrație al Curții de compturi și dar, încheerile prin care se admite sau se refuză liberarea unor asemenea certificate, ori se determină modul cum să calculeze și să constată anii serviții în armată sau ori-care altă funcțiune publică, neputând fi privite nici ca decisiuni date în casurile arătate de citatul art. 65 din legea Curței de compturi nici ca un act judecătoresc prevăzut de art. 36 din legea Curței de casație, recursul în contra lor urmează a fi respins ca inadmisibil.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

Audiența de la 30 Septembrie 1903

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Maria Al. Condeescu cu Stelian și Gh. Vasiliu

Urmărire imobiliară. — Adjudecatar provisoriu. — Supralicitare. — Adaosul ce trebuie să depună supralicitatorul. — (Art. 547 Pr. civ.).

Nimeni, nici chiar adjudecatarul provisoriu, nu poate fi primit să supraliciteze dacă nu va depune adaosul de a zecea parte peste prețul eșit la prima licitare.

Decisiunea 400/903. — Respins, în urma unei divergențe, recursul făcut de Maria Al. Condeescu contra ordonanței de adjudecare a tribunalului Braila cu No. 184/903, dată în proces cu Stelian și Gh. Vasiliu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier M. Iulian;

Pe d. avocat I. Brătescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d. avocat Niculescu în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului de casare, rămas în divergență:

«Exces de putere și violarea art. 547, 549 și 550 Pr. civ.

«Tribunalul adjudecând prin jurnalul cu No. 4885/902 din 25 Septembrie 1902, imobilul ipotecat asupra d-lui George Malbantof cel care oferise cel mai mare preț și care depusese garanția legală pentru licitație, comite un exces de putere și violează dispozițiunile suscitatelor texte de lege, când în ziua de 4 Octombrie 1902 cu ocaziunea supra-licitațiunii respinge dintre concurenți pe d. Malbantof;

«În adevăr, din jurnalul cu No. ... din 4 Octombrie 1902 rezultă că cu ocazia supra-licitației, s'a prezentat și d. Malbantof care, ca prim adjudecatar, a voit să concureze;

«Tribunalul însă s'a opus la aceasta și din oficiu, fără nici o opunere din partea noastră sau a creditorilor urmăritori, cu de la sine putere respinge de la supra-licitație pe d. Malbantof, sub pretext că nu s'a conformat dispozițiunilor art. 547 Pr. civ., adică să depună a 10-a parte din prețul cu care se adjudecase asupra sa imobilul, primind cu toate acestea pe alte persoane fără garanție să supra-liciteze și fără să dovedească că au calitatea de a se purta ca supra-licitatori și adjudecatori;

«Nici-o lege nu cere ca adjudecatarul, cu ocazia supraliciti-

tărei, să depue o nouă garanție, și nici e admisibil aceasta, căci adjudecatorul prim proprietar al imobilului, este cel mai serios concurent, are o garanție depusă și în virtutea acestor două calități, are tot dreptul să concureze la supra-licitație fără de nici o altă garanție; din acest punct de vedere tribunalul denaturează însă și legea și interpretează greșit art. 547 și următorii din Pr. civ., și prin aceasta mă prejudiciază și înlătură adevărații concurenți.

Având în vedere ordonanța de adjudecare;

Considerând că după art. 547 Pr. civ. nimeni nu poate fi primit să supra-liciteze, dacă nu va depune adaosul de a 10-a parte peste prețul eșit la prima licitațiune;

Că, în speță, tribunalul obligând pe adjudecatorul provisoriu G. Malbantof, care cerea să fie primit la supra-licitare, suma de 221 lei, spre a completa adaosul de a 10-a parte peste prețul eșit la prima licitație și acesta refuzând să facă o asemenea depunere, cu drept cuvânt tribunalul nu l'a primit să supra-liciteze;

Că deci motivul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția Comercială

Audiența de la 22 August 1902

Președenția D-lui G. LAHOVARI, Judecător

Ion S. Codreanu cu Iorgu Th. Dorojan

Sentința No. 1180

Cambie.—Excepțiunile ce se pot opune de debitor.— Acțiune cambială.— Acțiune în nulitatea cambiei.— Dacă se pot conexe. — (Art. 349 Cod comercial).

Retract litigios.— Cesiunea unui drept derivând dintr'un fapt comercial.— Dacă se poate propune retractul litigios.— (Art. 44 Codul comercial; art. 1402, 1403 și 1404 Codul civil).

1) Debitorul unei cambii nu poate opune excepțiuni cari să întârșie condamnarea la plată, de cât numai dacă aceste excepțiuni sunt lichide, exigibile, de o grabnică soluțiune și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă.

Ast-fel, conexarea acțiunii cambiale intentată de posesorul cambiei cu acțiunea în nulitatea cambiei intentată de debitorul cambiei nu poate fi admisă nefiind o excepțiune lichidă, exigibilă, de o grabnică soluțiune și dacă nu este întemeiată pe o probă scrisă.

2) Retractable litigios prevăzut de art. 1402, 1403 și 1404 din Codul civil, nu poate avea loc în cas de cesiune a unui drept derivând dintr'un fapt comercial.

S'a ascultat reclamantul Ion S. Codreanu și d-l avocat A. Atanasiu din partea intimatului Iorgu Th. Dorojan.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de intimat de a se conexe această acțiune cambială cu acțiunea în nulitatea cambiei;

Având în vedere că după dispozițiunea art. 349 Cod comer. debitorul unei cambii nu poate opune excepțiuni care să întârșie condamnarea la plată, de cât numai dacă aceste excepțiuni sunt lichide, exigibile, de o grabnică soluțiune și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă;

Având în vedere că excepțiunea propusă de intimat, nu este lichidă, exigibilă, de o grabnică soluțiune și nici întemeiată pe o probă scrisă, așa că acest incident urmează să fie respins ca neîntemeiat;

In fond:

Având în vedere acțiunea intentată de Ion S. Codreanu, prin petiția înreg. la No. 16220/902, contra lui Iorgu T. Dorojan, pentru a fi condamnat la plata sumei de 2000 lei cu dobânda legală de la scadența cambiei până la achitare, cum și a i se acorda și cheltueli de judecată;

Având în vedere conclusiunile părților;

Având în vedere că în sprijinirea acestei acțiuni reclamantele se rezervă de o cambie, cu data 20 Octombrie 1899, cu scadența la 20 Mai 1900 și cesionată d-sale la 6 Iulie 1902, prin actul autentificat la No. 678, de către judecătoria ocol. 4 din București;

Având în vedere că prin prezentarea menționatei cambii, reclamantele s'a dovedit pe deplin acțiunea sa;

Având în vedere că intimatul se opune la plata cambiei pe motiv că, reclamantele fiind avocat, nu poate să se poarte ca cumpărător de drepturi litigioase;

Având în vedere că această alegațiune nu a fost sprijinită pe nici o probă, că chiar dacă ar exista vre un litigiū totuși, după dispozițiunea art. 44 Cod com., retractul litigios prevăzut de art. 1402, 1403 și 1404 C. civil, nu poate avea loc în cas de cesiune a unui drept, derivând dintr'un fapt comercial;

Că ast-fel fiind, acțiunea urmează să fie admisă ca justă și bine întemeiată;

Având în vedere art. 43 și 46 C. com.

Pentru aceste motive, admite acțiune, etc.

(ss) Gr. Lahovari și D. Negulescu.

p. Grefier (s) S. Niculescu.

BIBLIOGRAFII

A apărut fascicula III-a:

CAMBIA și ACȚIUNEA CAMBIALA

(Comentariul Titlului IX din Codul comercial)

de

N. M. PĂRVULESCU

Licentiat în drept,
Magistrat

și

C. ST. RADIAN

Licentiat în drept,
Advocat

*De vânzare la autori în Ploești. Prețul lei 1.50

Această lucrare fiind de un folos practic atât pentru magistrați și advocați cât și pentru comercianți, o recomandăm cititorilor noștri.

A apărut:

CODUL de COMERCIU

cu

NOUA LEGE A FALIMENTELOR

— ADNOTATĂ —

COPRINZÎND SUB FIE-CARE ARTICOL:

I) Trimitere la autori. II) Jurisprudența română. III) jurisprudența străină. IV) Motive. V) Note explicative și scurte comentarii

de

Ion N. Cesărescu

și

Em. M. Dan

La finele Codului s'a adăugat: Expunerile de motive din anii 1885, 1899 și 1900, precum și un Index alfabetic

— PREȚUL 6 LEI —

DE VÂNZARE: La tipografia saū redacțiunea acestui ziar, București, str. Carol 19 sau Strada Artel No. 11, în dosul Palatului Justiției, de unde se expediază contra valoare, mărcii saū mandat postal.